

Motion till riksdagen

1988/89:L303

av Bengt Silfverstrand och Kurt Ove Johansson

(båda s)

Förmånsrätten för lönefordringar

Sverige intar en tätposition bland jämförbara länder när det gäller konkurser. Antalet konkurser per år under 1970- och 1980-talen har, med undantag för vissa år, ökat kontinuerligt. Samtidigt visar det sig att andelen företagskonkurser utgör en ständigt ökande del av det totala antalet konkurser. År 1974 uppgick sålunda företagskonkurserna till 73 % av totalantalet konkurser, en siffra som stigit till 87 % 1988.

”Konkursutredningen” (SIND 1985:7) angav att konkursutvecklingen främst beror på interna förhållanden i företagskunnandet. Orsaken till att företagen kommit på obestånd kan t.ex. vara att företagsledaren inte haft tillräcklig erfarenhet av företagande, att han/hon saknar tillräckliga kunskaper eller förmåga att planera och följa upp företagets ekonomi, brister i marknadsföringen etc. Flera undersökningar konstaterar också en klar samvariation mellan den kraftigt ökande nyetableringen av företag och den ökande konkursfrekvensen. Och att brister i kunskap på olika sätt påverkat företagens möjligheter att utvecklas har visat sig gälla i stor utsträckning många nystartade företag, vilka gått i konkurs just på grund av att företagsledaren varit oerfaren.

Det har vidare konstaterats att konkursantalet ökat kraftigt i branscher med större nettoökning av företagsbeståndet, t.ex. service och detaljhandel, branscher som är lätta att etablera sig i och som inte kräver särskilt stort startkapital. Från bl.a. bankhåll har framhållits att den markanta ökningen av nyetableringen 1982/83 gett utslag i konkurser 1985.

Enligt SIND:s utredning har man också på olika sätt kunnat konstatera att kreditmarknadens utveckling bidragit till konkursökningen. Det är framför allt konkurrensen på den starkt expanderande småföretagsmarknaden som bidragit till att många personer med alltför bristfälliga affärsidéer erhållit krediter för att starta företag.

En annan iakttagelse när det gäller förhållanden som påverkat konkursutvecklingen är en samhällsförändring som gått mot större inslag av tjänsteproduktion, vilket också inneburit en ny typ av företag och företagare. Det framgår allt tydligare att såväl företagare som kreditgivare grovt underskattat behovet av kompetens för att leda och utveckla ett serviceföretag.

Lagstiftningens betydelse för konkursutvecklingen kan illustreras med hur lönegarantilagen påverkat beslut att välja konkurs som instrument för att rekonstruera ett företag i kris. Från flera håll har sålunda framhållits att reglerna för lönegaranti utgör en fördel för konkursförfarandet i förhållande till rekonstruktion genom ackord. En översyn av förmånsrättslagen så att

lönegarantin ges förmånsrätt före företagsinteckningar torde därför vara påkallad. Genom att lönen får bättre förmånsrätt förstärks incitamentet för bankerna att bygga kreditgivningen på affärsförutsättningarna. Med lönerna före företagsinteckningarna skapas även incitament att åstadkomma rekonstruktioner utan konkursförfarande.

Även uppgifter från Ackordcentralen tyder på att det är alltför lätt att starta företag i Sverige. Vi har industrivärldens kanske mest liberala regler när det gäller krav på start/etableringskapital.

Mycket har naturligtvis gjorts och mera kan göras när det gäller rådgivnings- och utbildningskampanjer för människor som står i begrepp att starta företag. Utvecklingen har emellertid klart och entydigt visat att kraven på kompetens och utbildning måste skärpas hos personer som tänker etablera sig som företagare. Även om det är svårt att fastställa några generella kompetenskrav är det inte orimligt att kräva att personer som startar bokföringspliktig verksamhet måste kvalificera sig som företagare genom att åtminstone genomgå någon elementär grundkurs i just bokföring och företagsekonomi. Någon form av "körkort" för företagare borde med fördel kunna införas samtidigt som auktorisationsförfarandet utvidgas till att omfatta flera verksamheter än för närvarande.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av förmånsrättslagen,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införandet av "körkort" för företagare och utvidgat auktorisationsförfarande.¹]

Stockholm den 23 januari 1989

Bengt Silfverstrand (s)

*Kurt Ove Johansson (s) ¹) 1988/
89:N279*

Mot. 1988/89
L303

¹ 1988/89:N279